

I. Decret regal pentru Palatul de la Potlogi. — II. Cronica săpăturilor arheologice dela cetatea Tropaeum-Adamclisi în 1910. — III. Stâlpi miliari romani găsiți în satul Garvăn (jud. Tulcea). — IV. Relațiune despre câteva monumente ale Iașilor la 1672. — V. Un pictor român în secolul al XVI-lea. — VI. Podul lui Socol din Cornățeni.

CAROL I.

Prin grația lui Dumnezeu și voința națională, Rege al României.

La toți de față și viitori, sănătate.

Asupra raportului Ministrului Nostru secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii ad interim sub No. 28.091/910 —

Văzând declarațiunea d-lor R. Roma, N. D. Ghika și G. Știrbei, proprietari ai moșiei Potlogi din județul Dâmbovița, că ar vedea cu plăcere orice demers s'ar face pentru a se recunoaște ca monument istoric *castelul Brâncoveanu* de pe numita moșie,

Văzând avizul Comisiunii Monumentelor Istorice dela 1 Maiu 1908 în această privință,

Pe temeiul art. 3 și 4 din Legea pentru conservarea și restaurarea monumentelor publice,

Am decretat și decretăm:

Art. I. Se declară monument istoric *rui-
nele palatului Brâncovenesc* dela Potlogi din județul Dâmbovița, înscriindu-se în Inventariul general al monumentelor istorice din România.

Art. II. Ministrul Nostru secretar de Stat la Departamentul Cultelor și Instrucțiunii ad interim este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a dispozițiilor prezentului decret.

Dat în Castelul Peleş, la 9 Octomvrie 1910.

CAROL

Ministrul Cultelor și Instrucțiunii
ad interim,

V. G. Morțun

No. 2.887.

(Retipărit după *Monitorul Oficial*, 1910, No. 160).

Campania de săpături din anul acesta la Adamclisi fu întreprinsă la începutul lui August; ea a continuat până la Octomvrie. În locul soldaților, cari în diferite rânduri s'au pus la dispoziția Direcțiunii Muzeului Național în vederea acestor explorări științifice, în anul acesta s'au întrebuițat salahori tocmiți, din sat și din împrejurimi. Aceasta s'a întâmplat în urma imposibilității Ministerului de Război de a satisface cererea noastră, susținută de Ministerul Instrucțiunii, cerere prin care, date fiind mijloacele restrânse de care dispune Muzeul pentru această întreprindere și exigența lucrătorilor de meserie (nu mai vorbesc de lipsa lor peste vară, când e toial mancei câmpului), ne-am rugat de Onor. Minister de Război să ne pună la îndemână, cu plată redusă, așa cum se obișnuia până acum, un contingent de 50 de soldați. Astfel s'ar fi putut degaja o mai mare porțiune din *area* cetății, din care până acum nu s'a desgropat decât o parte mică, deși a trecut aproape douăzeci de ani dela prima campanie de săpături.

Cu lucrători, la început puțini, dar din ce în ce mai mulți (până la 30), explorarea noastră a pornit dela poarta de est, poarta principală, care fusese scoasă la lumină anul trecut. De aci am apucat pe *via principalis*, care într'o săpătură anterioară fusese abia spintecată, arătându-se prin aceasta direcția ei și existența canalului ce o străbate în linie dreaptă, începând dela numita poartă până la poarta de vest, pe o distanță de vreo 300 de metri. Atât pentru a studia această parte a cetății — strada și canalul — cât și pentru a câștiga un statornic punct de plecare și a remedia starea încurcată provenită din neorânduiala săpăturilor anterioare, a trebuit, ca să

zic așa, s'o iau dela capăt, atacând o parte, doar în aparență explorată. Rezultatul mi-a dat dreptate. Înălăturând molozul și pământul ce acoperia această parte, am dat în adevăr de o stradă foarte largă, mărginită de un zid; de ambele laturi ale ei se văd numeroase rămășițe ale unor baze și bucăți de coloane, care arată că strada era prevăzută de ambele părți cu un porticus *via'is*; la mijloc trece canalul adânc, acoperit cu lespezi, din care o parte se află încă la locul lor.

În acelaș timp am săpat la sudul așa zisului *porticus forensis*, unde, la o adâncime oarecare, sub nivelul acestui portic, am găsit bine păstrată și în situ o bază de coloană, urma sigură a unei clădiri anterioare, care a servit ca substrucție amintită'ui porticus. Ce fel de clădire a fost aceasta, ce îndreptare și dimensiuni a avut, nu putem ști încă; nădăjduesc că săpăturile făcute în preajma bazei descoperite ne vor da în curând un răspuns sigur la aceste întrebări. Până acum s'a dovedit că sub nivelul dependențelor sudice ale marelui porticus *forensis* — ruină datată de Gr. Tocilescu din epoca lui Traian — e o adâncime de peste 4 m. până la pământul natural. Ceeace s'a descoperit până la această adâncime e de natură a ne convinge că o mare catastrofă a avut loc înainte de a se întemeia porticus *forensis* și că acesta nu s'a ridicat decât pe un strat adânc de cenușă și dărâmături.

O frumoasă surpriză ne-a procurat o altă săpătură. Lângă cișmelele satului Adamclisi, pe povârnișul dealului despre mieznoapte, am găsit *cinci cuptoare de var antice*, din care am desgropat până acum două. Restul va fi scos la iveală în curând. Putem însă afirma de pe acum că aceste cuptoare prezintă un deosebit interes pentru noi, fiind relativ bine păstrate și — pe cât știu — unice în țară.

Pe lângă aceasta, problema apei fiind una din cele mai înlănțuitoare pentru mine — se știe că Dobrogea e în genere lipsită de apă — am căutat dela început să găsesc și să cercetez apeductele ce aprovizionau cu apă cetatea *Tropaeum*. Până acum s'au constatat patru conducte venite din diferite direcții. Studiul lor va forma una din paginile cele mai interesante din istoria acestei cetăți.

Alte cercetări făcute în apropiere de Adamclisi m'au pus pe urma unui val roman, care poate fi socotit ca al patrulea dintre cele existente deja în Dobrogea. Lipsa de timp material nu mi-a îngăduit până acum să-l urmăresc până la capăt și să mă asigur de continuitatea lui până la punctul de unde presupun că pornește.

Studii și detalii asupra tuturor celor relatate mai

sus se vor publica în acest Buletin; o comunicație generală se rezervă pentru Academia Română.

Cu această ocazie notez și un alt fapt îmbucurător. E vorba de noul muzeu care se clădește pentru adăpostirea obiectelor descoperite la Adamclisi, în locul magazinului care a servit până acum de grajd gardianului, câtă vreme pietrele cu inscripții, piesele arhitectonice și celelalte obiecte co'ecționate în decursul vremii au stat împrăștiate și expuse intemperiilor în curtea casei muzeului. Această clădire va fi cea mai însemnată din înfloritoarea comună Adamclisi, unde de curând s'a instalat subprefectura și judecătoria; e făcută toată din piatră și cuprinde două săli mari cu un vestibul în stil antic. Sunt dator să rostesc aici adâncă mea mulțumire atât d-lui Ministru Sp. Haret cât și d-lui Administrator al Casei Bisericii P. Garboviceanu, cari au înțeles importanța acestui așezământ și mi-au dat puțința materială ca să-i dau ființă.

Nu pot încheia această comunicare asupra lucrărilor dela Adamclisi fără a aminti cu grațitudine plăcerea și cinstea ce ne-a făcut (6 Septembrie) vizita d-lui I. Brătianu, președintele consiliului de miniștri, care împreună cu d-na soție a venit inadins din Constanța, însoțit fiind de d-nii N. Săveanu, secretarul general al Ministerului de Interne, și I. Ghica, prefectul de Constanța. D-nul Brătianu a binevoit să se intereseze de aproape de lucrările noastre ca și de descoperirile din trecut, asupra cărora am avut onoarea a-i da toate lămuririle necesare. Cu satisfacție mărturisesc că înalții oaspeți au avut prilejul să se încredințeze de visu că cetatea din Adamclisi, prin întinderea și importanța ruinelor sale, nu e nevrednică de strălucitul monument triumfal care i-a dat numele, și deci de ostenele și jertfele ce se fac pentru deplina ei scoatere la lumină.

G. MURNU

În primăvara anului curent locuitorii C. Sp. Sterie și Gh. Berechet din satul Garvăn (com. Văcăreni, jud. Tulcea), săpând la locul numit Dosul Bugeacului de pe teritoriul acestei comune, au găsit în pământ doi stâlpi cilindrici de piatră calcară cu inscripțiuni romane, pe cari i-am putut vedea prin mijlocirea d-lor dr. Al. Suceveanu, medical primar al județului, și D. G. Ionescu, administratorul pescărilor Statului. Forma lor și inscripțiile arată că sunt stâlpi miliari, iar locul unde s'au găsit ne lasă să presupunem, cu multă probabilitate, că au fost așezați pe porțiunea de șosea romană care lega *Arrabium* (Măcinul) cu *Dinogetia* (Bisericața) și cu *Noviodunum* (Isaccea